

I Najpiękniejsza katastrofa

kurator: Jakub Gawkowski

- 1 Vladimir Turner **Nothing Left Behind**, 2018, wideo, 2'37"
- 2 Barbara Sass **Sycylia**, 1957, wideo, 7'20"
- 3 Karolina Brzuzan **SOFI '16**, 2018
- 4 Sara Czyż **Bez tytułu**, 2018
- 5 APART **Xenophilia**, 2018
- 6 Tamás Kasás **Sci-Fi Agit Prop Bulletin Board**, 2009-2018
- 7 Diana Lelonek **Hałda Rokitnikowa**, 2018, instalacja, dokumentacja projektu, 2018 – projekt w procesie
- 8 Michal Kindernay **Cargo**, 2016, wideo, 4'00"
- 9 APART **Collapse Under The Stars**, 2018 | **Bez tytułu, z serii Continuously Growing Horizontal Underground Stems**, 2017 | **Najpiękniejsza Katastrofa**, 2018, wideo, 27'00"
- 10 Krzysztof Jung, **Rysunek owada 29** | **Hybryda ludzka, rys. 25** | **Rysunek owada**, 1977 | **Karaluch**, 1977 | **Mrówkolew**, 1977 | **Muchaerotypyczna**, 1977 | **Mrówkolew**, 1977 | **Embrion Erosa**, 1977 | **Dedykowane Wojtkowi Karpińskiemu**, 1977 | **Eros**, 1977 | **Pamięć**, 1977 | **Dwa kopulujące owady**
- 11 Michal Kindernay **Transformation, Vapours, Melanosis**, 8:40, 2017
- 12 Diana Lelonek **Instytut dla żywych rzeczy**, 2016, instalacja
- 13 Pavel Sterec, Tereza Stöckelová **Vital Syndicates**, 2016, wideo, 35'00"

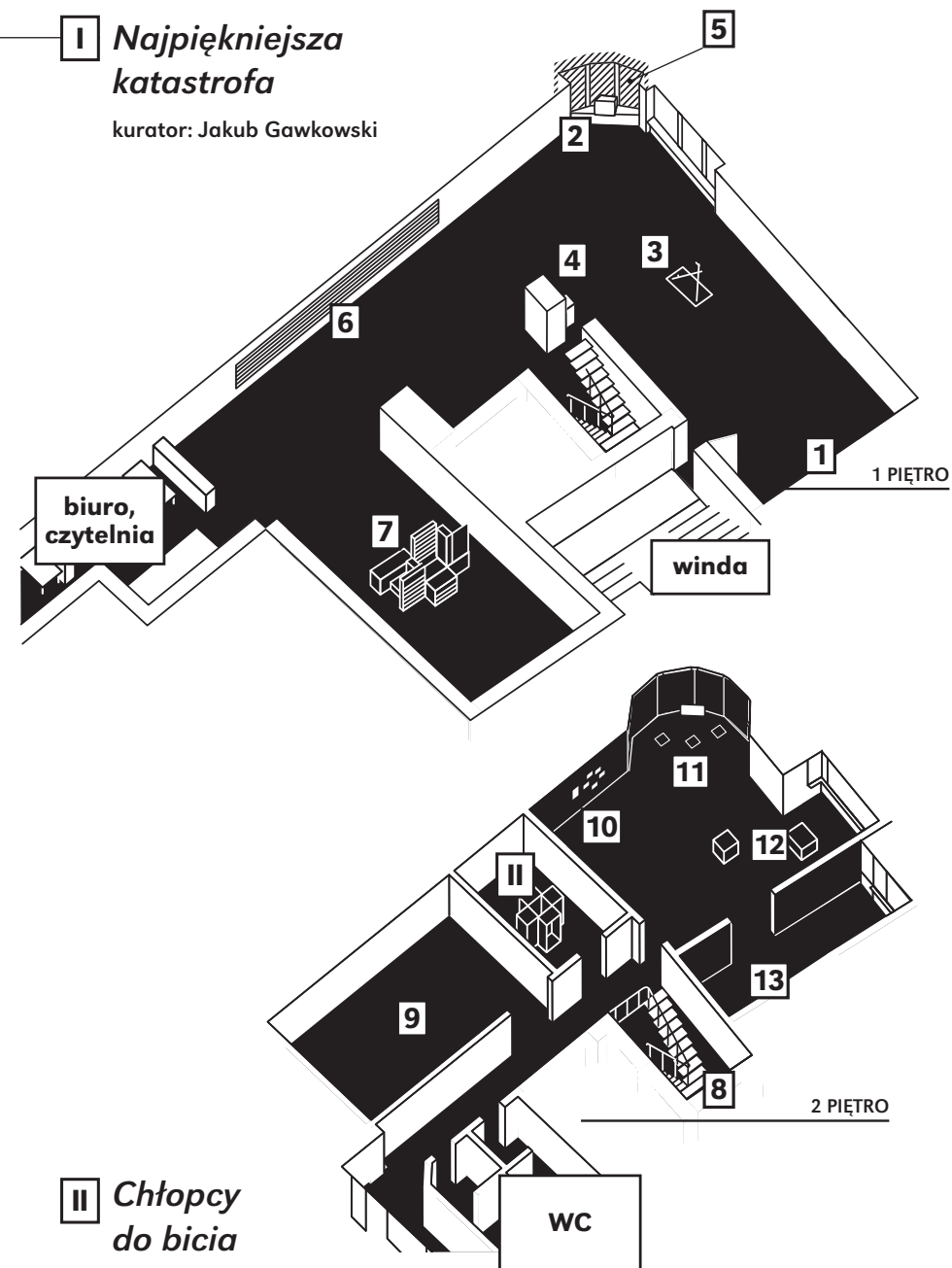
II Chłopcy do bicia

Piotr Bujak

kuratorka: Katarzyna Kalina

I Najpiękniejsza katastrofa

kurator: Jakub Gawkowski

II Chłopcy do bicia

Piotr Bujak

kuratorka: Katarzyna Kalina

I **Najpiękniejsza katastrofa**

kurator: Jakub Gawkowski

1 Vladimir Turner **Nothing Left Behind**, 2018 (video, 2'37")

Od kilku lat władze niektórych państw oraz sprzyjające im media określają obywatelski aktywizm klimatyczny i działania ochrony przyrody jako lewicowy ekstremizm czy ekoterroryzm. Wielkoformatowa instalacja wideo autorstwa Vladimira Turnera wizualnie nawiązuje do tradycji portretu konnego. To scena uchwycona podczas pierwszego czeskiego Obozu Klimatycznego, w czasie którego zatrzymanych zostało ponad 100 aktywistów, sprzeciwiających się bezmyślnej eksploatacji środowiska. Obraz spokojnej przyrody zostaje tu zakłócony w podwójny sposób, za sprawą uzbrojonych przedstawicieli aparatu represji pilnujących postępującej eksploatacji Ziemi oraz widocznego w tle zdegradowanego krajobrazu.

2 Barbara Sass **Sycylia**, 1957 (video, 7'20")

Studencka etiuda Barbary Sass (1936-2015) - reżyserki i scenarzystki filmowej, zrealizowana w Bytomiu. Interwencyjny, zaangażowany społecznie film utrzymany w stylistyce czarnej serii polskiego dokumentu, opisuje zniszczenia historycznych zabytków, których przyczyną są odwierty górnicze oraz codzienne życie porzuconych przez władze mieszkańców.

3 Karolina Brzuzan **SOFI '16**, 2018

SOFI to skrót od *State of Food Insecurity* (Stan Braku Bezpieczeństwa Żywnościowego), używany przez Organizację Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa. Karolina Brzuzan (1983) usypia czujność widza, przedstawiając globalne statystyki głodu w formie eleganckiego, minimalistycznego obiektu. Około 40% produkowanej globalnie żywności marnuje się, a wraz z nią potrzebne do jej stworzenia energia, surowce, ludzka praca oraz życia zwierząt. Raporty ONZ wskazują na wyraźny związek globalnego głodu ze zmianami klimatu i coraz częściej występującymi suszami, huraganami i powodzią. Prezentowana praca jest częścią większego projektu Brzuzan, zainteresowanej społeczno-historyczną tematyką głodu. Artystka posługuje się w swojej praktyce rzeźbą, performansem, a ostatnio pracuje nad głodową książką kucharską.

badania nad pasożytniczą symbiozą czy horyzontalnym transferem genów. Artysta i naukowczynie kierują uwagę widzów na nieoczywiste wspólnoty, patrząc na *homo sapiens* nie jako na osobny gatunek, lecz raczej jako spółkę, w której udział biorą także setki odmian mikroobów, pierwotniaków i pasożytów. Film za pomocą narzędzi sztuki stara się odkrywać i przekraczać granice świata akademickiego, nie uciekając od analogii do języka ksenofobicznej polityki. Przekracza także współczesną obsesję nad czystością i jest próbą docenienia tego, co współczesna medycyna i projekt modernizacyjny próbowały wyeliminować.

Projekt finansowany ze środków Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego

II **Piotr Bujak *Chłopcy do bicia***

kuratorka: Katarzyna Kalina

instalacja
wywiad audio z funkcjonariuszem policji, 57'00"

Piotr Bujak, w ramach projektu Służbówka, przeciwstawia różne perspektywy widzenia związane z funkcjonowaniem policji. Pierwsza z nich obrazuje nadużycia władzy wobec obywatela, druga podkreśla brutalność systemu wobec szeregowego funkcjonariusza.

Instalacja swoją formą nawiązuje do kamiennego posągu przedstawiającego Światowida - postaci o czterech obliczach, obserwującej wszystkie strony świata jednocześnie. Jest parafrazą ciągłej inwigilacji. Kolor biały w symbolice japońskiej odnosi się zarówno do poddawania się, jak i śmierci. Czerwone światło oznacza natomiast gotowość do niesienia pomocy przez funkcjonariusza w najmniejszym japońskim komisariacie, zwanym Kōban. Jednocześnie jednak ostrzega przed zagrożeniem, odnosi się zarówno do opresyjnej działalności policji wobec społeczeństwa, jak i państwa wobec policji. Prezentowany na wystawie wywiad artysty z funkcjonariuszem policji dostępny jest do odsłuchania na stronie: <http://bit.ly/2FPusv0>

Uwaga! Instalacja może wpływać negatywnie na samopoczucie.

i bezkresnej wyobraźni Junga nie jest łatwo dostępny, odrzuca szczególnie tych, dla których „robactwo” jest czymś odrażającym. Robactwo w ujęciu Junga jest emanacją siły przyrody i jedną z jej wielu postaci, nie mniej piękną i pociągającą niż dostojne zwierzęta, bujne zarośla czy szlachetne kwiaty.

Dzięki uprzejmości Muzeum Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

11 Michal Kindernay ***Transformation, Vapours, Melanosis***, 2017 (wideo, 8'40")

Rytm pracy Michala Kindernaya (1977) wyznacza powolny przepływ wody, ruch statków i wyciekających z elektrowni zanieczyszczeń. Choć jej skład chemiczny pozostaje taki sam, woda na naszych oczach zmienia swój status: przestaje funkcjonować jako dobro wspólne, stając się zatrutowym, ograniczanym i prywatyzowanym towarem, wzmagając uczucie ekologicznej niepewności.

12 Diana Lelonek ***Instytut dla żywych rzeczy***, 2016, w toku

Instytut został założony przez Dianę Lelonek (1988) w celu gromadzenia i prowadzenia badań nad nowymi formami relacji między przedmiotami i organizmami nie-ludzkimi. Kolekcja opiera się na długiej tradycji eksponowania okazów w muzeach historii naturalnej i stanowi archiwum ludzkich odpadów pochłoniętych przez naturę. Lelonek przedstawia życie pozagrobowe przedmiotów stworzonych przez człowieka, które utraciły swoją pierwotną funkcję i weszły w związek z innymi organizmami lub stały się ich składnikiem odżywczym. Katalogowanie *Żywych Rzeczy* jest próbą odmiennego spojrzenia na procesy dekompozycji. Dekompozycja, jak mówi artystka, z „reguły kojarzy się z czymś negatywnym, z psuciem się. Dla mnie to bardzo pozytywne zjawisko, to czysty zaczyn przemian tkwiący w procesach z marginesu. Instytucje nie zajmują się z reguły tego typu obiektami. Jeżeli zakłada się muzeum, jest to przeważnie muzeum rzeczy istotnych. Ale czy te odrzucone rzeczy nie są istotne?”. Centrum jest wizją nowego początku dla planety, gdzie świat po człowieku stanie się podstawą rozwoju innych organizmów..

13 Pavel Sterec, Tereza Stöckelová ***Vital Syndicates***, 2016 (wideo, 35'00")

„Nie chcemy zaprzeczyć sukcesom współczesnej medycyny, ale chcemy uwidocznić i usłyszeć hałas w tle, pasożyty, biologicznych towarzyszy podróży i fizjologiczne kolektywy, chcemy mówić o wartości hybrydyzacji.” Wideoesej jest efektem wspólnej pracy socjolożki nauki Terezy Stöckelovéj (1977) i artysty wizualnego Pavla Stereca (1985). Punktem wyjścia są współczesne pojęcia z dziedziny biologii - wzajemne relacje i połączenia między organami, płynność genomu,

4 Sara Czyż ***Bez tytułu***, 2018

„Chciałam obliczyć jaką ilość szkodliwego pyłu pochłonęła M. w przeciągu całego swojego życia (zmarła z powodu nowotworu płuc, mieszkała w Bytomiu, była niepaląca). Dane nie są jednoznaczne, bo wcześniej sprawdzano stan powietrza przez wskaźnik TSP (bez rozróżnienia na rodzaje zanieczyszczeń), ale to około pół kilograma.

Odwiedziłam szpitale, w których leczyła się M., aby dowiedzieć się, że są ogrzewane węglem. Poprosiłam o odrobinę popiołu, który pozostaje w piecach po spalaniu węgla i wykonałam z nich ważącą pół kilo podstawkę na zdjęcie rentgenowskie płuc M., które jest jednocześnie ostatnim zrobionym jej zdjęciem. Niestety, jak się okazało, zdjęcie zostało spalone przez pogrążonego w żałobie wdowca.”

5 APART ***Xenophilia***, 2018

Baner wykonany na festiwal antyfaszystowski w Bratysławie. Artyści odwracają nacjonalistyczną i rasistowską retorykę strachu, postulując otwarcie społecznych, prawnych i emocjonalnych granic na Obcych i Innych - wszystkich pochodzących spoza homogenicznego kontekstu rasowego, narodowego czy gatunkowego.

6 Tamás Kasás ***Sci-Fi Agit Prop Bulletin Board***, 2009-2018

Ekspozycja grafik Tamása Kasása (1977) nawiązuje do tablic ogłoszeniowych używanych w socjalistycznych Węgrzech do propagandy i komunikacji w szkołach i instytucjach publicznych. Artysta buduje własny język wizualny wykorzystując kody propagandy komunistycznej, łącząc je z estetyką modernistycznego plakatu czy współczesnych materiałów anarchistycznych.

Kasás wyobraża sobie sceny w niedalekiej przyszłości, kiedy znana nam cywilizacja upadła za sprawą katastrofy ekologicznej i ekonomicznej. Przedstawia sytuacje niedoborów, międzyludzką wspólnotę powstającą na zgliszczach starego świata oraz sposoby przetrwania w post-kapitalistycznej rzeczywistości. Swoje prace wykonuje za pomocą łatwo dostępnych materiałów oraz prostych technik, które w przyszłości - po katastrofie - znów staną się powszechną metodą komunikacji.

Mimo świadomości zagrożenia i traktowania nadchodzącej katastrofy jako oczywistość, a nawet konieczność, Kasás stroni od powszechnego dziś fatalizmu. W pracy *We Are All from Pangea* cofa się o 200 milionów lat, do momentu istnienia superkontynentu. Podkreśla wspólny początek, wskazuje na możliwość nowego startu, który nastąpi po wyczerpaniu się obecnego modelu.

7 Diana Lelonek **Hałda Rokitnikowa**, 2018 – projekt w procesie

W Konińskim Zagłębiu Węglowym, kopalnie odkrywkowe prowadzą do degradacji i modyfikacji krajobrazu, wysychania jezior, powstawania hałd pokopalnianych oraz wysiedlania całych miejscowości. Chociaż wydobyte skazane jest na porażkę – złóż wystarczy jedynie na kolejnych 30 lat, a już dziś wydobyte staje się coraz mniej opłacalne – nie istnieje żaden spójny plan na przyszłość po węglu. Pytanie, jak przeprowadzić sprawiedliwą transformację nadal pozostaje otwarte.

Diana Lelonek proponuje wymyślenie charakteru regionu na nowo, wykorzystując komercyjny i wizerunkowy potencjał rokitnika – rośliny bujnie porastającej tereny pokopalniane, która doskonale radzi sobie na wyjałowionych gruntach. Rokitnik jest jednocześnie rośliną nazywaną „supefoodem”, bogatą w witaminę C i antyoksydanty. Lelonek proponuje uczynienia z rokitnika nowego symbolu regionu oraz stworzenie linii lokalnych produktów, opartych na jego owocach zebranych z hałd poodkrywkowych.

Hałda rokitnikowa to projekt artystyczny oraz realnie działająca inicjatywa produkująca i sprzedająca dzemy i soki. Oferuje pozytywną wizję rozwoju dla zdegradowanego regionu, z której mogliby skorzystać mieszkańcy, jednocześnie problematyzując kategorie zielonej i świadomej konsumpcji.

Stoisko stworzone przez Lelonek nawiązuje do „ekologicznej” estetyki wykorzystywanej obecnie zarówno przez lokalnych sprzedawców, jak i kraje czy międzynarodowe korporacje. Jedną z reakcji kapitalizmu i wielkiej polityki na postępujące zmiany klimatu jest nie redefinicja zasad na jakich się opiera, ale czerpanie zysków z postępującej świadomości ekologicznej społeczeństwa. Odpowiedzialnością za nadchodzącą katastrofę obarczeni są konsumenci, a konsumpcja przedstawiana jest jako jedyna dostępna metoda ocalenia świata.

Przetwory z rokitnika będą sprzedawane podczas szczytu klimatycznego COP24 w Katowicach w pawilonie Dobry Klimat.

Projekt stoiska zero-waste: Jan Garstka.

Wsparcie merytoryczne i praktyczne: Jarosław Koźlarek (Fundacja Miasto Prowincjonalne)

8 Michał Kindernay **Cargo**, 2016 (wideo, 4'00")

Droga wodna wydaje się najbardziej odpowiedzialnym i przyjaznym środowisku środkiem długodystansowego transportu. Jednak tylko 15 z maszynowych kontenerowców, widocznych na pracy Michała Kindernaya (1978), powoduje więcej zanieczyszczeń niż wszystkie samochody na świecie razem wzięte. Wideo pochodzi z przemysłowego portu w Hamburgu, będącym trzecim co do wielkości portem w Europie. Niewielkie miasto przypominające wyludnioną aglomerację,

które artysta obserwuje z perspektywy rowerzysty, zajmuje powierzchnię 73,99 km². A skąd przyplęły twoje zakupy?

9 APART **Collapse Under The Stars**, 2018 | **Bez tytułu**, z serii **Continuously Growing Horizontal Underground Stems**, 2017 | **Najpiękniejsza Katastrofa**, 2018, wideo, 27'00"

Kolektyw APART tworzą m.in. Denis Kozerański (1990), Peter Sit (1991) oraz Andrej Žabkay (1987). Przygotowana przez nich realizacja składa się z filmu oraz instalacji przestrzennej. Film *Najpiękniejsza Katastrofa* zestawia ze sobą perspektywę lokalną i globalną, historie wydobywania węgla na Słowacji z historią rozwoju planety, a także uczucie permanentnego poczucia winy z szukaniem ukojenia. Wychodząc od wizji utopijnego społeczeństwa przyszłości z socrealistycznego fresku w hali stacji kolejowej w Bratysławie, film prowadzi nas przez kopalnię i mokradła powstałe w wyniku wydobywania węgla, aż do oczekiwania na nadchodzące „drugie przyjście”.

Narracja wykorzystująca komentarz naukowy, poezję i teksty kultury, zadaje pytanie o indywidualne uwikłanie w proces degradacji środowiska oraz o egzystencjalną kondycję antropocenu. Jak mamy zmierzyć się z możliwością upadku własnej kultury i własnego gatunku oraz jak znieść życie ze świadomością ludzkiej odpowiedzialności za szóste wielkie wymieranie? Reakcją na poczucie zagrożenia jest społeczny stan marazmu, wyparcie i eskapizm, które pomagają utrzymać poczucie "normalności", pomimo rosnącego lęku o przyszłość. Wyzwaniem pozostaje przekroczenie bezsilności karmionej katastroficznymi wizjami, a także próba wyobrażenia sobie nowej rzeczywistości politycznej i technologicznej.

10 Krzysztof Jung, **Rysunek owada 29** | **Hybryda ludzka, rys. 25** | **Rysunek owada**, 1977 | **Karaluch**, 1977 | **Mrówkolew**, 1977 | **Muchaerotyczna**, 1977 | **Mrówkolew**, 1977 | **Embrion Erosa**, 1977 | **Dedykowane Wojtkowi Karpińskiemu**, 1977 | **Eros**, 1977 | **Pamięć**, 1977 | **Dwa kopulujące owady**

Krzysztof Jung (1951–1998) – malarz, pedagog, performer i twórca teatru plastycznego działający w kręgu warszawskiej galerii Repassage, w całej swojej twórczości w różny sposób odnosił się do procesów zachodzących w świecie przyrody. W surrealistycznych kompozycjach Jung łączył dwa, na pierwszy rzut oka zupełnie nieprzystające światy: świat seksualnej energii i pożądania połączył ze swą wieloletnią pasją – owadami, które od wczesnych lat z uporem portretował. Przelewał na papier zadziwiające wizje pełzających, przypominających larwy penisów oraz szereg innych bytów o niejasnym, erotyczno-entomologicznym statusie. Świat sztuki